

Uppföljning av intern kontrollplan 2024

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Direktåtgärder	4
Granskningar	5
Kommungemensamma granskningar	5
Risk: AI-relaterade risker	5
Granskning: AI - artificiell intelligens.....	5

Inledning

Den interna kontrollen ingår i grundskolenämndens samlade styr- och ledningssystem. Grundskolenämnden har det yttersta ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen ska vara praktiskt och ändamålsenligt uppbyggd utifrån verksamhetens behov och förutsättningar samt hantera risker och förebygga att fel uppstår genom att vara ett verktyg för att se till att:

- verksamheten är ändamålsenlig och effektiv
- information om verksamhet och ekonomi är tillförlitlig
- lagar, förordningar och styrdokument efterlevs
- säkra tillgångar och förhindra förluster samt upptäcka och eliminera eller förebygga allvarliga fel.

I grundskolenämndens interna kontrollplan för 2024 anges vilka olika granskningsområden som ska följas upp under året. Granskningarna återrapporteras till nämnden löpande under året i separata rapporter liksom denna.

Granskningar

Kommungemensamma granskningar

Risk: AI-relaterade risker

Beskrivning av risk

Risk för bristande beredskap för att identifiera, möta och hantera möjligheter och risker kopplade till AI, på grund av bristande kompetens. Detta kan leda till outnyttjad effektiviserings-potential, rättsosäkerhet, kränkning av enskildas fri- och rättigheter, välfärdsbrottlighet och otillåten påverkan med mera.

Enhet

Grundskolenämnden

Granskning: AI - artificiell intelligens

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Granskningen avser huruvida det finns en beredskap att tillvarata möjligheter och möta hot kopplade till AI - artificiell intelligens.

Syfte med granskningen:

Syftet med granskningen är att undersöka beredskapen i nämnder och bolag att hantera hot och utnyttja möjligheter med AI.

Omfattning/avgränsning:

Granskningen omfattar Malmö stads samtliga nämnder och helägda bolag, och genomförs på samma sätt för nämnder och bolag.

Granskningsmetod:

Granskning görs genom självskattning av det egna arbetet utifrån ett antal påståenden. Självskattningen kompletteras med frågor. Granskningen genomfördes med hjälp av en självskattning och fördjupande frågor som stadskontoret arbetat fram. 500 av de som mottog granskningen via mejl innefattade olika yrkestitlar på samtliga skolor i Malmö och 24 representerade samtliga avdelningar inom staben. Granskningen resulterade i totalt 84 svar. Trots få svar, anser AI-gruppen att representationen var tillräcklig från de olika grupperna för att kunna genomföra analys. Den nuvarande AI-guppen på grundskoleförvaltningen har haft i uppdrag att ta fram riktlinjer för användning av generativa chattbotar i grundskolan samt att genomföra denna interna kontroll.

Resultat

		Ja, tillfredstäl- lande	Delvis, förbättrings- område	Nej, behöver ses över omgående
1	Nämnden/styrelsen har en god förståelse för olika typer av AI och dess tillämpningsområden			Nej.
2	Nämnden/styrelsen vet var och hur AI används inom den egna verksamheten idag.			Nej.
3	Nämnden/styrelsen har ett arbetssätt för att identifiera möjliga områden i verksamheten att utveckla med hjälp av AI			Nej.
4	Nämnden/styrelsen har ett arbetssätt för att identifiera risker som uppstår till följd av AI som verksamheten använder eller påverkas av:			
	a) Säkerhetsmässiga aspekter			Nej.
	b) Dataförvaring (datakvalitet, vidareutnyttjande av data, metadata)			Nej.
	c) Etiska aspekter (exempelvis bias, desinformation/påhittade fakta, kontrollproblemet, transparens)			Nej.
	d) Juridiska aspekter			Nej.
	e) Etiska aspekter (exempelvis bias, desinformation/påhittade fakta, kontrollproblemet, transparens)			Nej.
	f) Klimatpåverkan			Nej.
	g) Affärsmässiga/leverantörmässiga aspekter (leverantörsberoende, leverantörens tillämplighet kopplat till Malmö stads värderingar och mål)			Nej.
5	Nämnden/styrelsen har dimensionerat resurstilldelningen och säkerställt den kompetens som krävs för att arbeta med AI utifrån ovanstående (a-g) aspekter.			Nej.
6	Nämnden/styrelsen arbetar systematiskt med att höja medarbetarnas förståelse och kunskap kring AI.			Nej.
7	Nämnden/styrelsen har en process för att säkerställa att användningen av AI faktiskt utvecklar/effektiverar verksamheten			Nej.
8	Nämnden/styrelsen är transparenta mot enskilda eller organisationer som direkt berörs/påverkas av den egna användningen av AI.			Nej.
9	Nämnden/styrelsen har ett strukturerat och användarcentrerat arbetssätt vid utvecklingen eller implementeringen av AI i den egna verksamheten.			Nej.

1. Hur ser nämndens arbetssätt för AI ut och hur tillämpas det i verksamheten? Brist på systematik i arbetet med AI. Nyfikna individer utforskar AI på egen hand, både bland staber och på skolor. Enstaka skolor har gjort insatser och skapat en grupp med lärare som undersöker hur

AI kan användas i pedagogisk verksamhet.

2. Hur har nämnden åstadkommit förbättringar (exempelvis effektivisering eller kvalitetshöjning, reducering av risker i verksamheten), där AI helt eller delvis varit en del av lösningen?

I svaren framkommer det en osäkerhet då många inte kan ge exempel. Ett undantag finns från skolmiljö då det framkommer att de använt AI, främst chattbottar, för att söka inspiration för lektionsplaneringar och skriva tal.

3. Vilka eventuella hinder respektive utvecklingsområden ser nämnden för ett framgångsrikt arbete med AI?

De hinder som upplevs är risker för plagiat bland elever, kunskapsbrist, åtkomst till AI-verktyg, GDPR samt tidsbrist för att kunna tillskansa sig kunskaper om ämnet. De utvecklingsområden som uppgavs är möjligheten att anpassa för elever med lägre kognitiv förmåga.

4. Välj ut ett konkret fall: Hur har nämnden resonerat i detta fall kring effekter och konsekvenser av tillämpning av AI i verksamheten?

Från ett skolperspektiv har en del skolor resonerat kring risker för plagiat som blivit aktualiserad då chattbottar finns tillgängligt för elever.

5. Hur säkerställer nämnden digitala eller analoga alternativ för fortsatt utförande av uppdrag/verksamhetsprocesser om förutsättningarna för användningen av AI förändras (kontinuitetsplanering)?

Okunskapen är stor i denna fråga. Det hänvisas till den nuvarande, centrala AI-gruppen på grundskoleförvaltningen som utvecklar riktlinjer i ett av svaren. En skolanställd uttrycker ett förtroende att skollärdningen har en vision.

6. Kring vilka områden har nämnden styrdokument för AI-utveckling och tillämpning?

Det finns inga beslutade styrdokument i nuläget. Nuvarande AI-grupp på grundskoleförvaltningen har lämnat in förslag på riktlinjer för användning av chattbottar på skolor som beslutas om efter sommaren 2024.

7. Kring vilka områden där nämnden saknar styrdokument för AI-utveckling och tillämpning finns ett behov av styrdokument?

Även här är osäkerheten hos de svarande stor. Två exempel lyfts från skolor; undervisning och plagiat.

8. Hur arbetar nämnden systematiskt med arbetsmiljön vid utveckling eller tillämpning av AI inom den egna verksamheten?

De svarande uttrycker att det inte arbetas med denna aspekt av AI i vare sig stab eller skola.

Skolorna har endast lyft generativa chattbottar i sina svar. Resonemanget om risker för fusk och plagiat är väldigt närvarande i många av svaren från de skolanställda.

Staberna har uttryckt intresse och nyfikenhet för effektivisering av administrativa moment. Då har staberna även lyft in andra typer av AI så som automatiserad beslutsfattning, stöd i utredningar och flerspråkighet.

Analys

Granskningen visar att det finns bristande kunskaper och därmed kompetens kring AI i stort inom förvaltningen. Många uttrycker att ansvaret att utforska AI åligger individen men efterlyser vägledning som stöd i detta utforskande. Vissa ställer sig frågande till varför förvaltningen inte redan nu har satsat på central utbildning och vägledning, vilket förstärker behovet av en central insats. Utöver detta är många nyfikna på potentialen inom AI då det förväntas att det kan effektivisera moment eller arbetsuppgifter som idag är tidskrävande.

De skolanställda som svarat, fokuserar endast på generativa chattbottar i sina svar. De belyser utvecklingsmöjligheter för elever med särskilda behov men också en risk i bristande bedömningsunderlag på grund av plagiat från dessa tjänster. Inställningen till chattbottar är därför blandad där möjligheter och risker lyfts.

Staben ser fler utvecklingsmöjligheter än vad skolorna uttryckt. De ser potential i att effektivisera administrativa uppgifter och därmed förvaltningens arbete. De lyfter också andra typer av AI, så som

automatiserad beslutsfattning, stöd i utredningar och flerspråkighet och ser dessa som ett stöd i deras dagliga arbete.

En generell uppfattning är att kompetenshöjande insatser och vägledning behövs för att kunna ta vara på möjligheter med AI eftersom granskningen visar att förvaltningen har bristande kunskaper i ämnet AI.

Slutsats

Grundskoleförvaltningen har bristande kompetens att kunna tillgodose hot och möjligheter inom AI.

Åtgärd	Vad ska göras:
Bilda central arbetsgrupp	Bilda en central arbetsgrupp som leder arbetet för att öka kompetensen och minska risker kopplat till AI samt förverkliga följande åtgärder. Ansvarig avdelning bör vara stöd- och utvecklingsavdelningen, som tidigare ansvarat för att arbeta fram riktlinjer för pedagogisk användning av chattbotar.
Vidare utforska möjlighet med AI inom grundskoleförvaltningen.	Kartlägga de olika behoven kopplat till AI som återfinns hos skola respektive stab. Utveckla ett användarcentrerat arbetssätt vid implementering av AI inom grundskolan. Ett exempel är pilot-insatser med AI-verktyg. Utveckla ett arbetssätt för att identifiera områden där AI ger möjligheter. Utveckla ett arbetssätt för att identifiera risker kopplat till AI. Utvärdera gjorda insatser utifrån hot, möjlighet samt utvecklingspotential.
Öka kunskap och kompetens hos grundskoleförvaltningens personal	Erbjuda central fortbildning på grundläggande nivå för personal inom grundskoleförvaltningen. Erbjuda specialiserad utbildning och vägledning baserat på verksamhetens behov så som skola och stab.